

สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตาม
 มาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียน
 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9

นายบรรจบ คำสูง

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
 ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-482-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015491

I 1030A125

๓

STATE AND PROBLEMS IN OPERATION IN EXTENDING EDUCATIONAL OPPORTUNITY
ACCORDING TO THE STANDARDS SET FOR EDUCATIONAL OPPORTUNITY
AT LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL,
EDUCATIONAL REGION NINE

Mr. Banchob Kamkoon

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-482-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตาม
มาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา ๑

โดย

นายบรรจบ คำคูณ

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

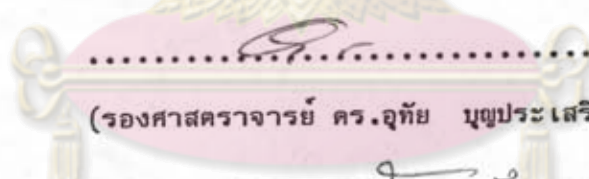
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคูลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคูลย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สเนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรจบ คำคุณ : สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตาม
มาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เขตการศึกษา ๑ (STATE AND PROBLEMS IN OPERATION IN EXTENDING
EDUCATIONAL OPPORTUNITY ACCORDING TO THE STANDARDS SET FOR
EDUCATIONAL OPPORTUNITY AT LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL,
EDUCATIONAL REGION NINE) อ.ที่ปรึกษา : ศศ.นพพงษ์ บุญจิตรราดุลย์, 160 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทาง
การศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เขตการศึกษา ๑

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการใน 5 ด้าน ได้แก่มาตรการพัฒนาและ
ส่งเสริมการบริหารงานโครงการ มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มาตรการส่งเสริมให้นักเรียน
ช่วยตนเองและครอบครัว มาตรการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อ
พัฒนาชุมชน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่ามีปัญหาครู - อาจารย์ไม่เข้าใจโครงการ
และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานตามโครงการ การทำแผนงานและแผนปฏิบัติการโครงการ
การยกเว้น เงินบำรุงการศึกษาทำให้โรงเรียนขาดความคล่องตัวในการดำเนินงานของโรงเรียนมีปัญหา
ในการจัดหาหนะในการเดินทางแก่นักเรียน การจัดที่พักอาศัยในโรงเรียนให้นักเรียน โรงเรียนไม่
สามารถจัดการนิเทศ ติดตามและประเมินผลงานของนักเรียนที่บ้านของนักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียน
ไม่เข้าใจและไม่ต้องการเรียนแบบกึ่งระบบโรงเรียน ครู - อาจารย์ไม่สามารถผลิตสื่อทเรียนสำเร็จรูป
ด้วยตนเองได้ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและออกกลางคัน และโรงเรียนติดข้อประสานงานกับชุมชนและ
หน่วยงานในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
นพพงษ์ บุญจิตรราดุลย์

BANCHOB KAMKOON : STATE AND PROBLEMS IN OPERATION IN EXTENDING EDUCATIONAL OPPORTUNITY ACCORDING TO THE STANDARDS SET FOR EDUCATIONAL OPPORTUNITY AT LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL, EDUCATIONAL REGION NINE. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. NOPPONGS BUNYAJITRADULYA, M.Ed. 160 pp.

The purposes of this research were to study the state and problems in operation in extending educational opportunity according to the standards set for educational opportunity at lower secondary education level, Educational Region Nine.

The findings of the research reveal that schools implemented project activities in 5 areas; the standards set for development and administration projects, the standards set for the reduction of financial support, the standards set for student self-help and family-help, the standards set for the quality of learning and teaching, and the standards set for community development education. In the obstacles in carrying out the project, the schools confronted the problems of lack of teacher understanding towards projects their roles, and also project and operation planning. Schools had many problems because of tuition-fee exemptions; difficulties in administration, problems in providing vehicles for students and student residence on campus. It was also found that schools were unable to supervise and evaluate extension students at home. An other problem was that parents and students did not understand semiformal-education. Teachers were incapable of production media and self-study lessons themselves. Students were not interested and dropped out. Schools lacked good co-ordination with the community and local organizations.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา.....
สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา.....
ปีการศึกษา๒๕๓๑.....

ลายมือชื่อนิสิต *Jim King*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *นพพงษ์ บุญจิตราดูลยา ๗๖๓-๑๗*

26

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างละเอียดทุกชั้นตอน และได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ ที่ได้ให้ความกรุณาเอาใจใส่ ช่วยเหลือ และตรวจสอบ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เริ่มต้นจนกระทั่ง เป็นผลให้ เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาในการตรวจแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ใช้ เป็น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ นายกมล วิไลภา รองอธิบดี กรมสามัญศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ ภาควิชาบริหาร การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายบรรจง พงศ์ศาสตร์ ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา นายธานี สมบูรณ์บุรณะ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ดร. อาคม จันทสุนทร หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และนายสวาท ภูคำแสน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษาและประธานกรรมการสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ขอขอบพระคุณนายสมพงษ์ พลสูงเนิน นักวิชาการศึกษา กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน ตลอดจนแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บข้อมูล เป็นกรณีพิเศษอีกชั้นหนึ่ง และขอขอบคุณ คุณภัชราภรณ์ คำคุณ ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าตลอดมาและเป็นกำลังใจยิ่งอื่นใด

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ในการให้สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

บรรจบ คำคุณ

เมษายน 2532

8

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ลำดับขั้นในการ เสนอผลการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับความ เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	11
ปัญหาการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	19
โครงการสำคัญที่สนองนโยบายและจุด เน้นของกรมสามัญศึกษา ...	22
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	24
แนวคิดเกี่ยวกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ	33
รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 48
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย 48
	วิธีดำเนินการวิจัย 48
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 48
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 48
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 50
	การวิเคราะห์ข้อมูล 50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 51
	ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มประชากรจากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม 52
	ตอนที่ 2 ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพ ดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษา ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา 58
	ตอนที่ 3 ผลจากการสัมภาษณ์และผลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานการขยาย โอกาสทางการศึกษาในโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษา 79
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 93
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย 93
	วิธีดำเนินการวิจัย 93
	สรุปผลการวิจัย 94
	ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากร 94
	ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทาง การศึกษาในโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษา 95

บทที่

หน้า

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาส
ทางการศึกษาในโครงการขยายโอกาส

ทางการศึกษา	96
การอภิปรายผลการวิจัย	97
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้	106
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้เขียน	160

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราวาง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ภูมิลาเนา วุฒิการศึกษาและงานพิเศษที่ทำ	52
2	สถานภาพของหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ภูมิลาเนา วุฒิการศึกษา จำนวนคาบที่สอน จำนวนวิชาที่สอน จำนวนรายวิชา ที่สอนและงานพิเศษที่ทำนอก เหนือจากตำแหน่งหน้าที่	55
3	สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร โรงเรียนในด้านมาตรการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานโครงการ .	58
4	สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ในด้านมาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง	60
5	สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ในด้านมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว	64
6	สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ในด้านมาตรการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน	73
7	สภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ในด้านมาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	76

ตารางที่		หน้า
8	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน	79
9	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาในด้านมาตรการพัฒนาและส่งเสริม การบริหารงานโครงการ	86
10	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาในด้านมาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง	88
11	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาในด้านมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเอง และครอบครัว	89
12	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาในด้านมาตรการส่งเสริมคุณภาพ การเรียนการสอน	91
13	ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาในด้านมาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ..	92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย